EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

23. aprill 2009 *

Kohtuasjas C-167/08,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Hof van Cassatie (Belgia) 10. aprilli 2008. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 21. aprillil 2008, menetluses

Draka NK Cables Ltd,

AB Sandvik International,

VO Sembodja BV,

Parc Healthcare International Ltd

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

versus

Omnipol Ltd,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees P. Jann, kohtunikud M. Ilešič, A. Borg Barthet, E. Levits (ettekandja) ja J.-J. Kasel,

kohtujurist: P. Mengozzi,
kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 12. veebruari 2009. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– Draka NK Cables Ltd, AB Sandvik International, VO Sembodja BV ja Parc Healthcare International Ltd, esindaja: *advocaat* P. Lefèbvre, *conseil* A. Hansebout, ja *avocat* C. Ronse,

– Omnipol Ltd, esindajad: *advocaten* H. Geinger, H. Verhulst ja R. Portocarero,

– Belgia valitsus, esindaja: T. Materne,

– Slovakkia valitsus, esindaja: J. Čorba,

– Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: A.-M. Rouchaud-Joët ja R. Troosters,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab seda, kuidas tõlgendada nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42) artikli 43 lõiget 1.

2 See taotlus esitati Central Bank of Iraq (edaspidi „CBI") võlausaldajate, nimelt Soomes asuva Draka NK Cables Ltd, Rootsis asuva AB Sandvik International, Madalmaades asuva VO Sembodja BV ja Iirimaal asuva Parc Healthcare International Ltd (edaspidi

koos „hagejad”), ning samuti CBI võlausaldaja, Tšehhi Vabariigis asuva Omnipol Ltd (edaspidi „Omnipol”) vahelises kohtuvaidluses, mille esemeks on Rechtbank van eerste aanleg te Brussel'i (Brüsseli esimese astme kohus) täitmismäärus, millega kuulutati täidetavaks Gerechtshof te Amsterdam'i (Amsterdami apellatsioonikohus) 11. detsembri 2003. aasta otsus, mis puudutas CBI võlga Omnipoli ees.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusnormid

3 Määruse nr 44/2001 artikli 43 lõige 1 sätestab:

„Kumbki pool võib täitmismääruse taotluse kohta tehtud otsuse edasi kaevata.”

4 See määrus asendab 27. septembri 1968. aasta konventsiooni kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT 1972, L 299, lk 32), mida on muudetud 9. oktoobri 1978. aasta konventsiooniga Taani Kuningriigi, Iirimaa ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi ühinemise kohta (EÜT L 304, lk 1 ja

muudetud tekst lk 77), 25. oktoobri 1982. aasta konventsiooniga Kreeka Vabariigi ühinemise kohta (EÜT L 388, lk 1), 26. mai 1989. aasta konventsiooniga Hispaania Kuningriigi ja Portugali Vabariigi ühinemise kohta (EÜT L 285, lk 1) ja 29. novembri 1996. aasta konventsiooniga Austria Vabariigi, Soome Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi ühinemise kohta (EÜT 1997, C 15, lk 1) (edaspidi „Brüsseli konventsioon").

5 Brüsseli konventsiooni artikli 36 lõige 1 näeb ette:

„Kui kohtuotsuse täitmiseks on antud luba, võib täitemenetluse võlgnik kaevata määruse edasi ühe kuu jooksul alates selle kättesaamisest."

6 Sama konventsiooni artikkel 40 sätestab:

„Kui kohtuotsuse täitmise taotlus on jäetud rahuldamata, võib taotleja esitada kaebuse:

[…]

Pool, kelle vastu täitmist taotletakse, kutsutakse apellatsioonikohtusse. […]"

Siseriiklikud õigusnormid

7 Belgia tsiviilseadustiku artikkel 1166 sätestab:

„Võlausaldajad võivad teostada kõiki oma võlgniku õigusi ning esitada tema eest hagisid, välja arvatud juhul, kui see on isikuga lahutamatult seotud."

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

8 Hagejad ning Omnipol vaidlevad CBI-le kuuluvate rahaliste vahendite võrdse jagamise üle.

9 Omnipoli nõude summa moodustab CBI vastu esitatud nõuete kogusummast poole. Omnipoli nõude aluseks on Gerechtshof te Amsterdami 11. detsembri 2003. aasta otsus.

10 Rechtbank van eerste aanleg te Brussel kuulutas määruse nr 44/2001 artikli 38 ja sellele järgnevate artiklite alusel nimetatud kohtuotsuse täidetavaks.

11 Hagejad esitasid täitmismääruse peale ühise apellatsioonkaebuse „kaudse tühistamishagi" vormis Belgia tsiviilseadustiku artikli 1166 ning määruse nr 44/2001 artikli 43 lõike 1 tähenduses, et takistada Gerechtshof te Amsterdami otsuse täitmist.

12 Rechtbank van eerste aanleg te Brussel keeldus 14. novembril 2005 apellatsioonkaebuse menetlusse võtmisest põhjendusel, et isegi kui Belgia tsiviilseadustiku artikkel 1166 annab võlausaldajatele õiguse teostada kõiki võlgniku õigusi ning esitada tema eest hagisid, ei saa neid vaadelda „poolena" määruse nr 44/2001 artikli 43 lõike 1 tähenduses. Nimelt näeb selle määrusega kehtestatud kohtuotsuste täidetavaks kuulutamise menetlus edasikaebe osas ette tervikliku ning iseseisva süsteemi, mida ei ole siseriiklikul seadusandjal võimalik täiendada.

13 Hagejad esitasid selle otsuse peale kassatsioonkaebuse. Nad väidavad, et võlausaldajat, kes teostab kaudse tühistamishagiga võlgniku õigusi, tuleb käsitleda „poolena" määruse nr 44/2001 artikli 43 lõike 1 tähenduses, kuna võlgnik oli välismaise menetluse pool.

14 Hof van Cassatie (kassatsioonikohus) leidis, et kuigi määrusel nr 44/2001 on edasikaebe osas Brüsseli konventsiooniga sama eesmärk, kaldub määruse artikli 43 lõike 1 sõnastus siiski kõrvale konventsiooni vastava sätte sõnastusest.

15 Nimelt näeb Brüsseli konventsiooni artikkel 36 ette, et täitemenetluse võlgnik saab kaevata kohtuotsuse täitmiseks loa andnud määruse edasi, samas kui määruse nr 44/2001 artikli 43 lõike 1 kohaselt võib „kumbki pool" kohtuotsuse täitmismääruse taotluse kohta tehtud otsuse edasi kaevata.

16 Arvestades seda muutust ühenduse õigusaktide sõnastuses, ei ole enam ilmne, et kinni tuleks pidada Euroopa Kohtu poolt Brüsseli konventsiooni artiklile 36 antud tõlgendusest (vt 2. juuli 1985. aasta otsus kohtuasjas 148/84: Deutsche Genossenschaftsbank, EKL 1985, lk 1981), mille kohaselt võivad täidetavaks kuulutamise otsuse peale esitada kaebuse vaid välismaise kohtuotsuse pooled, mis välistab kaebuse esitamise võimaluse kolmandate huvitatud isikute poolt täidetavaks kuulutamise otsuse peale.

17 Eeltoodut arvestades otsustas Hof van Cassatie menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas võlausaldaja, kes esitab oma võlgniku nimel ja arvel hagi, on pool määruse nr 44/2001 artikli 43 lõike 1 tähenduses, see tähendab pool, kes võib täitmismääruse taotluse kohta tehtud otsuse edasi kaevata, ka siis, kui ta ei olnud formaalselt pool kohtuasjas, kus teine võlausaldaja esitas selle võlgniku suhtes täitmismääruse tegemise taotluse?"

Eelotsuse küsimus

18 Oma küsimuses soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 44/2001 artikli 43 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et võlgniku võlausaldaja võib täitmismääruse taotluse kohta tehtud otsuse edasi kaevata ka siis, kui ta ei olnud formaalselt pool kohtuasjas, kus teine võlausaldaja esitas selle võlgniku suhtes täitmismääruse tegemise taotluse.

19 Sellele küsimusele vastamiseks tuleb meenutada, et esiteks tuleb väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tõlgendada määruse nr 44/2001 sätteid iseseisvalt, võttes arvesse määruse süsteemi ja eesmärke (vt eelkõige 13. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas C-103/05: Reisch Montage, EKL 2006, lk I-6827, punkt 29, ning 2. oktoobri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-372/07: Hassett ja Doherty, EKL 2008, lk I-7403, punkt 17).

20 Teiseks, arvestades, et määrus nr 44/2001 asendab konventsiooni liikmesriikidevahelistes suhetes, võib Euroopa Kohtu tõlgendusi konventsiooni sätetele laiendada ka

määrusele, kui Brüsseli konventsiooni ning määruse nr 44/2001 sätted on sisult võrdväärsed. Määruse nr 44/2001 põhjendusest 19 nähtub, et järjepidevus tuleks tagada ka Brüsseli konventsiooni ja määruse tõlgendustes.

21 Selles osas leiab siseriiklik kohus, et määruse nr 44/2001 artikli 43 lõike 1 sõnastus kaldub kõrvale Brüsseli konventsiooni artikli 36 sõnastusest.

22 Võrreldes Brüsseli konventsiooniga loodud süsteemi määruse nr 44/2001 omaga ilmneb, et määruse artikli 43 lõike 1 sõnastust ei tuleks võrrelda mitte üksnes konventsiooni artikli 36 lõike 1 sõnastusega, vaid konventsiooni artiklitega 36 ja 40 nende koostoimes.

23 Nimelt tuleneb Brüsseli konventsiooni artikli 36 lõikest 1 ning artikli 40 lõikest 1, et apellatsioonkaebuse võivad esitada täitemenetluse võlgnik ja taotleja, kui viimase taotlus on jäetud rahuldamata. Järelikult ilmneb nende kahe sätte koosmõjust, et kummalgi täitmise lubamise üle otsustamise menetluses osalenud poolel on võimalus täitmismäärus edasi kaevata, mis vastab määruse nr 44/2001 artikli 43 lõike 1 sisule, kus on ühendatud Brüsseli konventsiooni nimetatud kaks eraldi sätet.

24 Sellest järeldub, et määruse nr 44/2001 artikli 43 lõike 1 erinev sõnastus võrreldes Brüsseli konventsiooniga ei ole toonud kaasa muutusi sisus ega tähenda, et Euroopa Kohtu tõlgendusi Brüsseli konventsiooni kohtuotsuste täitmist puudutavatele sätetele ei saaks üle kanda määruse nr 44/2001 vastavatele artiklitele.

25 Selles osas on Euroopa Kohus esiteks leidnud, et ühenduse õiguskorrast tulenev õiguskindluse põhimõte ning konventsiooni eesmärgid EÜ artikli 220 alusel, millel see konventsioon põhineb, nõuavad konventsiooni sätete ja nendega seotud Euroopa Kohtu praktika ühetaolist kohaldamist kõigis liikmesriikides (vt 14. juuli 1977. aasta otsus kohtuasjades 9/77 ja 10/77: Bavaria Fluggesellschaft *vs.* Eurocontrol, EKL 1977, lk 1517, punkt 4, ning 11. augusti 1995. aasta otsus kohtuasjas C-432/93: SISRO, EKL 1995, lk I-2269, punkt 39).

26 Seejärel täpsustas ta, et Brüsseli konventsiooni peamine eesmärk on lihtsustada menetlust liikmesriigis, kus täitmist taotletakse, sätestades selleks ülevaatliku, lihtsa ja kiire täidetavaks tunnistamise menetluse, kuid andes siiski kaebuse esitamise võimaluse poolele, kelle vastu täitmist taotletakse (vt selle kohta 2. juuni 1994. aasta otsus kohtuasjas C-414/92: Solo Kleinmotoren, EKL 1994, lk I-2237, punkt 20, ja 17. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas C-260/97: Unibank, EKL 1999, lk I-3715, punkt 14).

27 See menetlus on osalisriikide õigussüsteemidest sõltumatu iseseisev ja terviklik süsteem, sealhulgas õiguskaitsevahendite valdkonnas (vt eespool viidatud kohtuotsus Deutsche Genossenschaftsbank, punktid 16 ja 17). Sellega seonduvaid norme tuleb tõlgendada kitsalt (vt eespool viidatud kohtuotsus SISRO, punktid 35 ja 39). Sellest tuleneb, et Brüsseli konventsiooni artikkel 36 välistab edasikaebuse võimaluse, mis on liikmesriigi õigusega antud kolmandatele huvitatud isikutele täitmismääruse peale (vt eespool viidatud kohtuotsus Deutsche Genossenschaftsbank, punkt 17, ja 21. aprilli 1993. aasta otsus kohtuasjas C-172/91: Sonntag, EKL 1993, lk I-1963, punkt 33).

28 Järelikult ei oma mingisugust tähendust õiguse ulatus, mis on Belgia tsiviilseadustiku artikliga 1166 antud hagejatele, keda ei saa samastada võlgnikuga, nagu täpsustas kohtuistungil Belgia valitsus.

29 Lõpuks on Euroopa Kohus meelde tuletanud, et Brüsseli konventsioon sätestab üksnes välismaiste kohtuotsuste täidetavaks tunnistamise menetluse ega puuduta täiteme-

netlust ennast, mis toimub endiselt kohtuotsust täitva riigi siseriikliku õiguse kohaselt (vt 4. veebruari 1988. aasta otsus kohtuasjas 145/86: Hoffmann, EKL 1988, lk 645, punkt 27); kolmandad huvitatud isikud võivad vaidlustada täitetoiminguid kooskõlas neile selle riigi õigusega antud võimalustega, kus täitmine aset leiab (vt eespool viidatud kohtuotsus Deutsche Genossenschaftsbank, punkt 18).

30 Neid seisukohti saab samamoodi kohaldada määrusele nr 44/2001. Seda kinnitab selle määruse põhjendus 18, mis puudutab täidetavaks kuulutamise peale apellatsioonkaebuse esitamise võimalust. Nimelt on selline võimalus antud sõnaselgelt üksnes avaldajale ja kostjale.

31 Kõigest eeltoodust tuleneb, et määruse nr 44/2001 artikli 43 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et võlgniku võlausaldaja ei saa täitmismääruse taotluse kohta tehtud otsust edasi kaevata, kui ta ei olnud formaalselt pool kohtuasjas, kus teine võlausaldaja esitas selle võlgniku suhtes täitmismääruse tegemise taotluse.

Kohtukulud

32 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades artikli 43 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et võlgniku võlausaldaja ei saa täitmismääruse taotluse kohta tehtud otsust edasi kaevata, kui ta ei olnud formaalselt pool kohtuasjas, kus teine võlausaldaja esitas selle võlgniku suhtes täitmismääruse tegemise taotluse.

Allkirjad